

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 415-1905)

Originalt emne

Rigsdag

Rigsdag/Rigsdagen

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 25. januar 1906](#)
- 2) [Byrådsmødet den 1. marts 1906](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 25. januar 1906 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 415-1905)

Forslag fra d'Hrr. Jacob Jensen og Sabroe til Udtalelse angaaende Forslag til Lov om Forandring i Grundlovens § 32 om Folketingets Medlemstal.

Jacob Jensen erindrede om, at der for ca. 1 Aar siden i Raadet havde været Forslag fremme om at rejse Krav om større Repræsentation for Købstæderne i Rigsdagen, idet man gik ud fra, at disse i Sammenligning med Landet ikke var fyldestgørende repræsenteret efter den nu gældende Ordning. Resultatet af Forhandlingerne blev Resolutionen af 16. Februar f. A., hvori man rettede en Opfordring til Regering og Rigsdag om at foranledige, at Repræsentationen i Rigsdagen blev retfærdigere. Gennem Købstadforeningen rettedes Henvendelse til Landets Købstæder om at slutte sig til Resolutionen, der derefter tilstilledes Regering og Rigsdag. Efter det Tidspunkt var der nu af Folketinget nedsat et Udvalg til at fremkomme med Betænkning over et Forslag til Forandring i Grundlovens § 32 om Folketingets Medlemsantal, hvilket Udvalgs Flertal var

enedes om at foreslaa, at Antallet af Folketingets Medlemmer skulde være mindst 124, højst 132, samt at Folketallet bevaredes som det principale Fordelingsgrundlag, dog saaledes at der ved Fordelingen tillige toges Hensyn til Vælgertal og Befolkningstæthed. Efter Forslaget vilde Aarhus Amt opnaa 1 Kreds mere end nu, hvilket formentlig vilde være ensbetydende med, at Aarhus By vilde faa 1 Repræsentant mere i Folketinget end nu. Der kunde maaske nok indvendes, at Udvalgets Betænkning ikke var fuldt ud tilfredsstillende, men for Købstæderne betød den foreslaaede Ordning utvivlsomt et Fremskridt, og man kunde næppe for Tiden opnaa mere. Det vilde i Betragtning heraf sikkert være rigtigt, om man atter tog Sagen op og støttede det omtalte Udvalg, og Sabroe og Taleren vilde derfor foreslaa, at Raadet vedtog følgende Udtalelse.

"Idet Byraadet henholder sig til den i Mødet den 16. Februar 1905 vedtagne Resolution udtaler man Ønsket om, at det Forslag, hvorefter . Flertallet i det af Folketinget (om Folketingets Medlemstal) nedsatte Udvalg er enedes, maa blive ophøjet til Lov.

Man beslutter at anmode Købstadforeningen om at udsende ovennævnte Udtalelse til samtlige Byraad med Anmodning om, at samme bliver fremlagt og debatteret i samtlige Landets Byraad".

Formande var i Realiteten enig med Forslagsstillerne, ogsaa han havde den Opfattelse, at Købstæderne maatte ønske det omtalte Lovforslag gennemført. Han tvivlede derimod noget om, hvorvidt det var rigtigt, at Raadet rettede nogen Henvendelse til Lovgivningsmagten i saa Henseende. Man skulde være noget varsom med at drage politiske Spørgsmaal ind i de kommunale Raads Forhandlinger, og man kunde saa meget roligere have undladt det i dette Tilfælde, som Forslaget formentlig alligevel vilde blive gennemført som ønsket, da Udvalgets Flertal var enig herom. Naar der imidlertid var fremkommet Forslag om en Udtalelse med Ønske om at faa den nævnte Ændring i Grundlovens § 32 vedtaget, vilde han for sit Vedkommende give det sin Stemme, idet det let kunde give Anledning til Misforstaaelse, hvis man stemte mod det.

Mikael Johansen vilde takke Forslagsstillerne, fordi de paany havde rejst Spørgsmaalet om en fyldigere Repræsentation for Købstæderne paa Tinge, og han kunde ikke se, at man behøvede at nære nogen Frygt for i Raadene at tale om Politik, der jo dog spillede saa væsentlig en Rolle ogsaa i det kommunale Liv. Han beklagede imidlertid, at Forslagsstillerne havde indskrænket sig til at bebude, at de vilde fremkomme med Forslag til en Udtalelse angaaende det omhandlede Lovforslag, og ikke havde motiveret det før nu i

dette Møde, Det var under disse Forhold vanskeligt for Medlemmerne at tage Stilling til Sagen; han for sit Vedkommende kunde ikke ubetinget stemme for det omtalte Udvalgs Flertals Betænkning; skulde der opnaaes noget for Købstæderne i Retning af fyldigere Repræsentation i Rigsdagen, var dette ikke gjort med at foreslaa Antallet af Medlemmerne forhøjet, det var ikke udelukkende Kvantiteten, det kom an paa, men man maatte have Forholdstalsvalgmaaden indført for Valgene til Folketinget. Han vilde foreslaa, at man nedsatte et Udvalg til at fremkomme med Forslag til en Udtalelse i den ommeldte Henseende.

Harald Jensen kunde under andre Forhold godt være gaaet med til det af den foregaaende Taler stillede Forslag, men Sagen stod nu saaledes, at der maatte handles hurtigt, hvis man vilde have Udsigt til at opnaa noget. Man maatte erindre, at der skulde rettes en Henvendelse først til Købstadforeningen og derefter til samtlige Medlemmer, og der var faktisk ingen Tid at spille, hvis man ikke vilde udsætte sig for at forbie det Tidspunkt, da man mulig kunde have nogen Inflydelse paa Lovforslagets Gennemførelse. Han vilde derfor tilraade, at man i Dag tog Bestemmelse i Sagen, der forekom ham at være tilstrækkelig belyst, og skulde anbefale, at man vedtog den foreslaaede Udtalelse. Hvad angik Indførelsen af Forholdstalsvalgmaaden ved Valgene til Folketinget, skulde han tilføje, at dette Spørgsmaal var drøftet indgaaende saavel i Rigsdagen som i det omtalte Udvalg, men selv de Medlemmer, der i Udvalget med størst Kraft havde fremsat Kravet om Indførelse af den nævnte Valgmaade, havde efterhaanden maattet lade dette falde. Det oftnævnte Lovforslag indeholdt saa store Fordele for Købstæderne, at det for disse vilde betyde et stort Fremskridt, hvis det kunde gennemføres.

Nørgaard tvivlede ikke om, at den foreliggende Sag var klar for dem, der havde haft Lejlighed til nærmere at sætte sig ind i den, men man kunde ikke forlange, at Raadets øvrige Medlemmer, der ikke havde haft Anledning til at beskæftige sig med den, skulde stemme for det fremsatte Forslag uden at have haft Tid til nærmere at overveje, hvor det egentlig bar hen. Han vilde derfor støtte det af Mikael Johansen stillede Forslag om Nedsættelse af et Udvalg.

Mikael Johansen fastholdt sit Forslag om at nedsætte et Udvalg; Medlemmerne havde faktisk ikke haft Lejlighed til at sætte sig ind i Sagen, og de havde Krav paa, at der blev givet dem Tid hertil. Det hastede vel næppe heller saa stærkt med Afgivelsen af den nævnte Erklæring, da Lovforslaget jo endnu ikke havde været forelagt i Landstinget, af

hvilket det nok vilde blive sendt tilbage til Folketinget.

Sabroe betonedede, at alle, der nærede Ønske om, at Købstædernes Krav om en retfærdigere Repræsentation i Rigsdagen skulde ske Fyldest, burde gøre sit til at støtte det oftnævnte Lovforslag, der virkelig betød et Fremskridt for Købstæderne, og om hvilket der i det aller væsentligste var Enighed mellem saa at sige alle Partier i det nedsatte Udvalg. At fremdrage Spørgsmaalet om Forholdstalsvalgmaadens Anvendelse ved Valg til Folketinget var det samme som at give Forslaget Gift. Ønskede man denne Valgmaade anvendt ved Valg til Folketinget, burde den ogsaa indføres ved Valgene til Landstinget, og derved vilde man til Skade for Sagen have rejst et Stridsspørgsmaal af meget omfattende Betydning.

Jacob Jensen skulde i og for sig ikke have haft noget imod Mikael Johansens Forslag om at nedsætte et Udvalg, hvis Tiden ikke havde været saa langt fremskreden. Det var meget muligt, at der var Udsigt til at Lovforslaget kunde gennemføres i Folketinget, men i Landstinget vilde det være vanskeligere, og det havde utvivlsomt sin Betydning, at Købstæderne gav Forslaget sin Tilslutning, inden det blev forelagt i det sidstnævnte Ting. Naar der var anket over, at Forslagsstillerne ikke inden Mødet havde motiveret den foreslaaede Resolution, skulde han dertil bemærke, at den af Rigsdagsudvalget afgivne trykte Betænkning havde været fremlagt, og denne var utvivlsomt tilstrækkelig oplysende, Den foreslaaede Resolution vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 1. marts 1906 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 415-1905)

Cirkulære fra Købstadforeningen med den af Aarhus Byraad i Mødet den 25. Januar d. A. vedtagne Resolution angaaende det i Rigsdagen fremsatte Forslag om Folketingets Medlemstal.

Mikael Johansen ønskede at pointere, at der ikke ved den foreslaaede Ændring i Grundlovens § 32 vilde blive øvet Retfærdighed overfor Købstæderne med Hensyn til deres Repræsentation i Folketinget, med mindre der samtidig indførtes Forholdstalsvalgmaaden ved Valg til dette Ting. Han skulde ikke komme ind paa nogen nærmere Begrundelse heraf, da Sagen saa ofte var bleven drøftet, men skulde indskrænke sig til at foreslaa, at man

svarede Købstadforeningen i Overensstemmelse med hans Udtalelse.

Lottrup vilde støtte den foregaaende Talers Forslag; fra Foreninger for Handel og Industri var tidligere fremkommen Udtalelser i samme Retning som af Mikael Johansen anført, og det forekom ham, at man som Repræsentanter for en Købstad burde slutte sig hertil.

Simonsen mindede om, at det foreliggende Cirkulære jo af Købstadforeningen var udsendt netop paa Foranledning af Aarhus Byraad; det vilde derfor se noget mærkeligt ud, om man nu vilde tage Afstand fra det. Der vilde i det hele taget sikkert ikke blive noget ud af Forslaget om Ændring i Folketingets Sammensætning, dersom man vilde kræve, at Forholdstals Valgmaaden indførtes ved Valg til dette, et Krav, der i og for sig ogsaa var ganske urimeligt. Han forstod heller ikke rigtig de foregaaende Taleres Stilling til Sagen; da den sidst behandledes her i Raadet, var der kun 3, der stemte imod den omhandlede Resolution, og i Københavns Borgerrepræsentation var ogsaa Højrepartiet gaaet med til at anbefale, at det i Rigsdagen for Tiden fremsatte Forslag til Ændring i Grundlovens § 32 gennemførtes. Han saa ikke rettere, end at Raadet kun havde at slutte sig til Købstadforeningens Cirkulære.

Mikael Johansen skulde overfor Simonsen hævde, at denne ikke med Bestemthed kunde sige, at Kravet om Indførelse af Forholdstals Valg til Folketinget ikke skulde kunne gennemføres; i hvert Tilfælde maatte det slaas fast, at kun derved muliggjordes en tilfredsstillende Repræsentation for Købstæderne i Rigsdagen. Naar der var blevet talt om, at kun 3 havde stemt imod den oftnævnte Resolution, skulde han erindre om, at Flertallet, imod Mindretallets Ønske, da forhindrede en nødvendig Udsættelse af Sagen og derved i Virkeligheden afskar Medlemmerne Adgang til at tage Stilling til den.

Formanden gjorde opmærksom paa, at det omhandlede Cirkulære fra Købstadforeningen kun forelåa til Efterretning, og der vilde derfor ikke være Tale om, at der i dette Møde kunde tages nogen egentlig Beslutning i Sagen. Der var derimod jo intet i Vejen for, at Medlemmerne kunde udtale sig om den, dersom de ønskede dette.

Müller skulde, da der nu en Gang var rejst Diskussion om det foreliggende Cirkulære, fremhæve det ønskelige i, at man fik Sagen taget op paany, for at det nærmere kunde drøftes, om man ikke burde forsøge at faa Forholdstals Valgmaaden gennemført ved Valg til Folketinget i Stedet for, at den nu foreslaaede Ændring i Grundlovens § 32 kun omfattede en Forøgelse af Valgkredsene fra 114 til 124, eventuelt til 132.

Simonsen maatte overfor Mikael Johansens sidste Bemærkninger betone, at Regeringen utvivlsomt, hvis den ønskede det, kunde forhale Gennemførelsen af en Ændring i den omtalte Grundlovs Bestemmelse, og den havde ret utvetydigt ladet forstaa, at en Ændring ikke kunde gennemføres i Forbindelse med Forholdstals-Valgmaaden. At indføre denne Valgmaade ved Valg til Folketinget, kunde i øvrigt paa ingen Maade kaldes retfærdig, naar man samtidig opretholdt den privilegerede Valgret til Landstinget. Da Sagen sidst var fremme i Raadet, havde der været god Lejlighed til at stemme mod den da foreslaaede Resolution, men det gjorde imidlertid Flertallet af Højrepartiet ikke.

Mikael Johansen forstod ikke rigtigt, hvorfor man ikke skulde kunne foretage Afstemning i Sagen, naar den i det hele taget var sat paa Dagsordenen. Overfor den sidste Taler skulde han kun bemærke, at man ingenlunde kunde gaa ud fra, at de Medlemmer, der i sin Tid ikke stemte imod den oftnævnte Resolution, i og for sig ikke havde noget imod den. Sagen var som af ham anført, at man ikke havde kunnet faa Lejlighed til at tage Stilling til den, og derfor var der saa meget mere Anledning til nu at faa den drøftet, for at Resolutionen ikke skulde virke vildledende i Stedet for vejledende for Regering og Rigsdag med Hensyn til Købstædernes Ønske i den ommeldte Retning.

Jacob Jensen var enig med Formanden i, at der ikke i dette Møde kunde tages nogen Beslutning i Sagen; ønskede Mikael Johansen den rejst igen, maatte han indbringe nyt Forslag herom.

Nørsgaard delte ligeledes den af Formanden hævdede Opfattelse, at Sagen kun var fremlagt til Efterretning; i Anledning af de angaaende Raadets Stilling til den i sin Tid vedtagne Resolution faldne Udtalelser, ønskede han dog udtrykkelig at fremhæve, at det ikke var fuldt ud korrekt, naar det var hævdet, at kun 3 af Raadets Medlemmer var Modstandere af den, idet kun 3 havde stemt imod den. Forholdet var dette, at 9 af Raadets Medlemmer stemte for at sende Sagen i Udvalg, og naar en Del af Medlemmerne, da Flertallet modsatte sig dette, derefter undlod at stemme, kunde man ikke deraf slutte, at de i og for sig billigede den foreslaaede Resolution, idet Grundene til, at de ikke stemte, kunde være mange andre, blandt andet maaske den, at nogle fandt, at man skulde afholde sig fra i Byraadet at drøfte storpolitiske Spørgsmaal.

Sagen toges til Efterretning.